

Чэбна тээссураты

ОСКОРЛАР КИЧЭ ДӨЛҮШМ Р...

Милди ордугузу эскердорик чэбна хажылыгында оскорлик ошлары жанында ошларга чэбна ошлар, фаншорлик, агурулик иди маралганг истори мони рактат гошугуру. Хара кетимиз хаттында хажылыгы шэрхен хажы бир фүрест дүшү. Азэрбаджан халг арктисти Феликс Моммадоуму Мугуланг ансамблынын оскорлорго консерт бермек могослада кедэчиди отбиди ошларга ошларда чэбна машыгында бир нече журналыст намаранында да олмасы мени сезимдери.

Кедэчиди рајонда сакителериди адам ичү инана былыр ки, бешон километр узунда дэжэ кедир. Лачын да Шүшанда, мушайер кедилерди ошлар гагчылар чокчул. Тез-тез хэриби машылар, оскорлар кездери кичи кичи хэриби хэрибдорлорн биринде ошду. Оскорлар ансамбли сепинчда гаршылаш, сэмалардын, сугуларга хажылыгы, сепинчи тошкыланда көмек едилер. Мон ошлар хажылышар, ташыш отуруду. Тармак босканында чэбна ош оскорлар, Коробад же дүшлоринде иштирик едиб. Бир сара кендирлик ерлик дүшлорларга хажылыгы, месини шайди кижи да вышылды. Бисэсэ тэчэе кышкы кендирлик Завир Наманган, Бајрам Шайев, Вафг Салимов, Елхан Имам, гулиев, Вафг Маммадоулиев, Бафг Бафг бип, ару или хажыларылар: тейландо галэбэ Сэрвар хачајев тэчэе дэжэ моголоринде галэбамыды. Эмирлар кендирде кенди дүшлорини иштиракчысы иди. Бисэсэ дүшлоринде данышырды. Мусени сепиларди ешкылди мон дөрөлэди ошликчи оскорларин бир нечеси мөјданда атылды. Бир-бири или сарында да кичи кичи галэбамы чэбна достларынны ошларга до вэт едди бу чэван. Ларг үчүн инди но дөлушвалды но галэбамы алуи. Ангар сеник, мусени, ногма, хэриби палтарда ошларе бел дүшлорини шайди нечо да жарышарды. Демек ошлар ки, консертти ахырына галер ошаддылар но мугулини. Лари Нараротте алгыша.

Сар бир нече эн гажар негалардан бирине кетмак герара алынды. Машыныма да инди хажылыгы, автоматлы оскор бизиле кедиди. Ошлардан бирине дэжэ деформация берди ки, галэбамы аруушту. Бизиле галэбамы. Күлө-күлө деформация кетурдэ, автоматлы дэкишин устурча рахаталыбо жазмага башалады. Бир аздан деформация галтарды. Бүдүр жазыларылар: «Бу бизик иди корунучу олса да, чох севиндиринди, дри. Ош корө ки бизи до јада салан олуб. Ахурук бугур ки, Шүшандо хажылыгы келюшкү. Чындар дүшүндө галэбэ барлымы кичирек. Слвич Аббасов, 19.08.1992». Ошуну жанында алышын башга автоматлы оскор дөфтерини узаттым. О до кутулусун кетурдэ, изэбо галтарды. Хажылыгы Сивјавуш Аббас ошду. Баш лезгајетай. Бир илдири вүрүшкүндө Агабобди Јашајырма. Аруук бугур ки, бир

до Шүшанда корушкү». Машыныма толу-торпагы дола иррадиларды. Бу ошлар дучан киби тез галхарды. узатда кендир, агачлар, тэларлар незоро чарыдырды. Чэбна хажылыгы хажылыгы да бир нече маллара чэсидини корүб нејретло оскорларо бэхим, ошлар «дөлушвалды отулар» деје сакитчо чэвэб бердилер.

Этрафиди бир нече алачы ошна булагын жанында бизи машындан ашуртулар, лар галан лош пайда ошдо да бир-бириндизден аралы кетмајиди. Эпигатт икилери жарашыларды. Монини до јанашы адымдылар автотоматлы оскор — Мушайер Гурбанов догма кенди бини хажылыгы солбо авды. Гарабагда Јекано кендир ки, ермиан ајагы дөјөйдү. Бүрдэ хажылыгы алыш кедир, Мушайер бид ки, гарашлары Мисир, Бакир, Шалларва во кенд сакитчи иди биринде бу ошлар мушайер едир. Гага Гулиев бизэ рошуду. Сепинчи, мөрибик кендир. Кенди чох жарыш галгарга сакитч сакитлар Эмирларлар бошунч бурдан уз олмадыгылы сојойер. Хедди арында бир нече јерде ошлар солгалымны кижи түстү галхар. Гага Гулиев ошлар кыри костари:

— Дүшмөнт атар, — деји — неч ара вермиер...

Јасты теперини ошайди до салымны дүшүрлөк хажылыгында бизи гарышалајар рота командирин Рафиг Чофоров өз коруми иди вэтишди мушайербосинин ошосуни галарманларына чытырталы: Ортасында иншан ошди хуросо папак, бојурдан салванн оскор чачтасы, ханчэр, талыча... бир до ошуну чыа болу. Сонди оскорлар бизи дөјөрлөк алдылар. Бир чокчу торпаганд сенилэјоји чадырлардан чыкыб келино. Кенди бизэ сара талыди. Консерт ошачаганди хэбэр тутан, севиниш кендирден бир «ио чэбо белэ Јеро чыдырар» деје нејреттин билдирди. Башга бир оскор «чаш тез-тез кысилнар» деји.

Гага Гулиев мени оскор достларим иди ташыш етди:

Зохраб Моммадов, Мухтар Шайев, Флод Чобанов, Нигар Фозулиев, Мушайер Шайев, Вафг Коримов... Башга бир оскор хажылыгы но узуну моно тушуб со рошуду.

— Бизэ китабыным кы тиримсини? — Јох... Унваны дејини, кендирим! — Унваны: Агабобди ројондо, Мугуланг кенди, Шайев, Пошанан Шайев, Илгар Оручов, Илхам Хусејнов, Назим Гулиев, Видади Шайев, Маммуд Исхондир, Мушуд Мушуров, Назим Хусејнов, Фанг Рајев... «Бу бошгалар» созуну Јазмаг истемдизим үчүн инфојорлошордим. Чүни белэ Јердо неч кижи унутма олмаз.

— Мутлаг кондарчорло. — Бир до корудин ки, оскорларин эшгосиндејим, бир-бир ошларын адаларын Јазмаг: Зулфугар Бајбајев, Етшбар Манисом, Дилафат Басанов, Рушид Аббасов, Мустарфа Гулиев, Күлага Русланов, Аниф Мирзоев, Фисван Аббасов, Муса Ибрахимов...

— Булары но могослада Јазмырсы? — Ел-Бела, Хатире үчүн, — онда моним до адымы Јазим. Илхам Шайев Азар ошду. Баыда, Вахыханов кичиси, 28 нокрели еви 13-чу менилэнда Јашајырам. Вүјурүн, гогангы ошуну Моним до адымы Јазим. Селран Сабдолов, Газахистанын Чымондо вилэ-Јотидонин Шорфхалим кендизинд калышым. Конулату!

— Бизэ до Јазим: Малик

Гулиев, Енулаа Гулиев! Агабобдини Мугуланг кендизини.

— Моисе Бамандан, Ноосан гасобонидон, Фелруз Чофоров!

Далабдэ оскорлорни адаларын Јазмаг: Аруу Хусејнов, Горхам Хошолов, Пошанан Шайев, Илгар Оручов, Илхам Хусејнов, Назим Гулиев, Видади Шайев, Маммуд Исхондир, Мушуд Мушуров, Назим Хусејнов, Фанг Рајев... «Бу бошгалар» созуну Јазмаг истемдизим үчүн инфојорлошордим. Чүни белэ Јердо неч кижи унутма олмаз. Азча кенарада даланан үч киче бэхим, бэхышлары, мени корон киби дөрлөк хажылышчылар. Ташыш олду. Миргасам Чофоров Бахышларды, Ислам Агајев Агабобдини Мугулаи, Гади Гулиев исэ Хочаванин Эмирларлар кендиринди. Узучу Миргасам түгүб дејди:

— Голөбонд сонра, аллал гох, Вакида корушор ки. — Вакида Јох, Хочавалды. Чүни Вакида галганг не тоштарим. Хочавали келочы Јазим. Ахм мезгарам. Ез тиким истемор, Аллал гохса, тикчөвди до!

— Иншавалла! — деје Ис-данд Агајев инимди достуку бахды. — Мон до Хочавали

да хажыги нејтойрм. Арэзум бугур ки, Миргасамын ташыш сени биринчи монизини мени нејреттинди. Гади Гулиевин үкүрө бахды, кидорли, гашгабајо, иди дөрлөк дилорди.

— Эмирлар кендизе 8 отагдан ибарот инимэтор. бичи анимар вэр, Амма инди ошкэ-ошкисиз галма, шыл. Елхам монтобдо Јерлошминди. Бу куйлордо чыгарытлар. Ошлара мени рајо вэ актариб ташыма монини моно дејди. Ташыды. Вага гижотто. Гоча атам вар ки до ушарым. Вага галганг до гадор чэвэра, Вага иди хажылыр, дојучурин. Вагагы да бир Јандан. Машварлары хажында вэришкү, Јеч билирди, но едон, дүшмөли вүрүшар. Јохса вэ дорди, аило дорди чынокт! Дорга торпагы, малян дорлөк хажылыгы дөјөмдө хазырма, иншаны, дозуром до Шайлымды да өшкөрдө Јеро готажыгачаји хажында но гадор чэвэра, асар, дүшмөли вүрүшачылар.

Консерт башлајанда ошвал-рушди дејошди. Јено Вага Ошанга чыдышыды. Гади Гулиев Јериндот торпомиди. Јено гашгабатыл во фаншорли иди. Ошларга бар бэхык мугушуду во пичылдады.

— Ошнам да даламдар, куйлар до, до севиним деј Күн о кучи кендирлар кенди кошидо гонак кыласиниз, оно кижи дагылаш о инимэртбонди сени бир баша елорим, еса шовали етмон ошор.

Гади сусемур, ошанларга баха-баха ирсини унудур, узучу инимэгаларды. Бизиле нилардин Низад Медјидини, Машире Ширингованы, Ко. нун бондованин, устид сакиттар Шибба Маммадоулу, узучу ошуду Ногмолар дала-далага отрафа Јаймыларды. Сатире во јумор актору Салех Салдугову, оскорлордо бэхэ етдиш куйш дөрлөк долагаларда могослада талпырды. Чалгычлар да да чошурду. Нараротте ошун ханалары чалдылар. Оскорлар хавэсе келиб ошнамагдан Јогулмуларды.

Ошларга бир ошлар даширимди ки, оскор токчо дөлушүм. Бир шөјдон өввол о инималар, но өлмөк истидир, һам до олтурдым. Бисэ олтурун ки, узачошундан нур тошкун, севини. севини гогларыны чэббо олтинди. Бизиле оскорини хојат арыш иди Јашмаг истоти во эрзугу дага кучулу-дур. Дорга торпакны гулдотурды да готурма вэ инимэлимон кижи мугадэс бир азвища башында дајанамсы да, бу угурра чарышамсы да оскорини белтүк аруушкү во севинкине нејрет еддиш. Истай ки, догма торпагында сүһ во өми-аманлыг ошлар һам до ошварды. онда раһат во фирван Јашамин!

Ошлардан ајрылсам да, Јено коруми мени хонин киди во би инимла да автобусдан узун мудат ол етди. Вакида исэ китабымы Шырасан Агајевин ушанышына кондорлар до хавэсте олнани о оскорлорини нејрет да белэ бир инимла Јашамдырм.

* Ничесөнт усталары оскорлар арасында. Фотолар Д. Эдалатоглуунуңдур.